

כניסת השבת - ירושלים 4:55

עלון לפרשת השבוע

צאת השבת - ירושלים 6:08. ר"ת 6:48

פרשת משפטים - שבת מברכין (תשפ"ה)

מדוע התורה פותחת דוקא עם עבד עברי?

"ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם. כי תקנה עבד", (כא, א-ב). מדוע פתחה התורה והקדימה לכל משפטיה דוקא את ענין העבד העברי? האם לאחר המעמד הנשגב של קבלת התורה ומעמד הר סיני "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש" אנו צריכים להתעסק עם עבד שגנב ואין לו מה לשלם וכו'?

הרמב"ן כאן מבאר, כי מצוה זאת שילוח העבדים בשנה השביעית היא זכר ליציאת מצרים "וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים" (דברים טו, טו) וכו', ולכן המצוה הזאת ראויה להקדים אותה שהיא נכבדת מאוד, ורומזת דברים גדולים במעשה בראשית, עיי"ש.

וביאר רבינו מרן הגאון ר' חיים שמואלביץ זצ"ל בזה יסוד נורא, דהתורה פותחת דוקא עם העבד העברי, שהוא הבן שטעה ונפל למדרגה השפלה של גניבה, איך משקמים אותו? כיצד מחזירים אותו למוטב?

משל למה הדבר דומה, לאבא שיש לו ב"ה בנים מצליחים, ובן אחד שאינו הולך כשורה. למי ניתנת כל דאגתו ודעתו ולמי הוא חרד? לבן הזה!! כך גם אומרת לנו התורה הק', תדאג לבן שנפל ונכשל איך משקמים אותו, מכניסים אותו למשפחה "וטוב לו עמך". אין בעם ישראל ילדים שהם נושרים או שוליים ח"ו, אלא "כל בניך לימודי ה' רב שלום בניך". הזהרו מבני עניים שמהם תצא תורה! ולכן עלינו לקרב כל אחד ואחד לעבודת השי"ת שיתקרב אליו ויטיב את דרכו, וכל העוזרים והמסייעים בזה, עבודת הקודש הם עושים, ודוקא בענין הזה פתחה לנו התורה את פרשת משפטים. והבן זה כי עמוק הוא.

סגולה נפלאה להצלה מכל צרה וצוקה

"ואם אמור יאמר העבד אהבתי את אדני את אשתי", (כא, ה). הסגולה הנפלאה להצלה, שמסר הגאון ר' אלחנן וסרמן זצ"ל הי"ד, ששמע ממורו ורבו הגר"ח הלוי זצ"ל, בשם הגאון ר' יהושע לייב דיסקין זצ"ל, דאיתא בגמ' בקידושין (כב.) "אם אמר יאמר", עד שיאמר וישנה. ומבואר במדרש דמשה רבינו כשביקש בתפילתו שיכנס לארץ אמר, "אהבתי את אדוני", זה הקב"ה, "את אשתי" זו התורה, "ואת בני" אלו ישראל, "לא אצא לחפשי", אינני רוצה למות, ורצה לומר את זה עוד פעם. והקב"ה השיב לו "אל תוסיף דבר אלי עוד בדבר הזה".

ואמר הגאון ר' יהושע לייב דיסקין זצ"ל, דמשה רבינו היה בקי בכל התורה, וידע בבירור שבטענה הזאת יזכה בדין כביכול על כרחו של הקב"ה, כי לית ליה שום פירא. ובאמת כן היה, אלא שהקב"ה אמר לו "אל תוסיף דבר אלי", היינו שלא יחזור וישנה. והוא מובא בקובץ שיעורים (קידושין אות קל"ב). ומכאן רואים דאם אדם יאמר וישנה מעומק לבו ובכל כוונתו, את תפילתו של משה רבינו "אהבתי את אדוני זה הקב"ה, ואת התורה ואת ישראל, "לא אצא לחפשי", מובטח לו שתתקבל תפלתו, וינצל מכל צרה וצוקה ומכל נגע ומחלה. והיא סגולה נפלאה לומר זה גם לפני כל טיפול רפואי. והבן. ואכן ראשי תיבות של "אדר" - אני ה' רופאך. כן יהי רצון.

הגר"א לאחיו "מה לך ולרופאים?"

"אם יקום והתהלך בחוץ על משענתו ונקה המכה רק שבתו יתן ורפא ירפא", (כא, יט). מכאן שניתנה רשות לרופא לרפאות (ב"ק פה).

כשביקר רבינו הגר"א (מובא בספר "טללי אורות" בשם כתבי ר' יוסף זונדל מסלנט) את אחיו ששכב על ערש דוי, מצא שם שני רופאים גדולים מאמסטרדם ומפטרבורג. הגר"א פנה אל אחיו ושאל אותו, מה לך ולרופאים? ה' רופא חולים! שאל אותו הרופא ההולנדי: וכי לחינם ברא הקב"ה רופאים ותרופות? ענהו הגאון: וכי לחינם ברא הקב"ה חזירים? אלא אלו לא נבראו אלא לגויים, אף התרופות והרופאים לא נבראו אלא לגויי הארץ ולא לישראל, אשר צריכים להתרפאות בידי הקב"ה.

ר' ירוחם ממיר כתב, גם כאשר כבר הולך האדם לרופא אל לו להיות כאותם סכלים שמרבים ושואלים וחוקרים את הרופא כאילו ח"ו על פי מוצא פיו יחיה האדם, וכאילו חוות דעתו היא התורה מסיני. והלא רואים בעליל כי אין לאל ידם לעזור בכלום, ואם כן די והותר בביקור הרופא בלבד, די אשר הולכים ומחקים נימוסי העולם, ואין אנו צריכים להסתכל רב סכלות ולהדמות כאילו הם העוזרים.

בעל ה"נועם אלימלך" היה רגיל לומר, "רק שבתו יתן" - רק תיתן את השבת, שמור את השבת, ותענגו בתענוגים וברוחניות, "ורפא ירפא" - וכבר תבוא הרפואה והישועה, כי השבת היא מקור הברכה.

הרוצה לשמר ממנו יפקידם בגמ"ח

"אם כסף תלוה את עמי", (כב, כד). פירש רש"י, כל "אם" שבתורה רשות, חוץ מזה שהוא חובה. אכן נסיון גדול הוא, "אני עמלתי ויגעתי להרויח את הכסף, ובא אדם שלא עמל ולא יגע ואני מלווהו". ואסור גם להיות לו כנושה להחזירו, גם לא לקחת רווח או ריבית ח"ו. אמנם נסיון גדול הוא, אך התורה מקטינה עבורנו את הנסיון, שלא ירע לבבנו ולא נקפוץ ידינו. הכיצד? "את העני עמך" כתב רש"י, **הוי מסתכל בעצמך כאילו אתה עני.**

סגולה נפלאה מובא בשם החפץ חיים זצ"ל, הרוצה לשמר את ממנו, יקיים בו מצות הלואה, כגון יפקיד אותו בגמ"ח, והמצוה הזאת שמלוה לעני בשעת דחקו, יביא לו ברכה שיוכל להוסיף עוד ממון, ולהרבות בגמילות חסדים. ובדרך שיחה (ח"ב) מובא ששאלו למרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל, האם לחתום ערבות על הלואה? והשיב דבגמ' ימות (קט): מובא שיתרחק מן הערבונו. ובמסכת "דרך ארץ זוטא" (פ"ג) איתא, אם ערבת - ערבת על מנת לשלם, היינו שבדרך כלל אדם ערב כי סומך שלא יצטרך לשלם, ועל זה אמרו שיוכל לערוב רק אם יודע ודעתו שיצטרך לשלם. ומספר הגאון זצ"ל שפעם אחת חתם ערבות, והסוף היה שהוצרך לשלם, ואחרי זה חזר הלואה ושילם לו, ומאז אינו חותם ערבויות.

מה הוא המספר 1705? מנין הסימנים של השו"ע

כולם יודעים משמעות המספר 2711 - שזה הוא סך דפי תלמוד בבלי על פי סדר "דף היומי". ואלף שבע מאות וחמש הוא מנין הסימנים של השולחן ערוך. ואחד מקדושי השואה הגר"ח סאמט זצ"ל הי"ד (מובא בספר "אוצר הידיעות"), גילה שהגימטריא של שמותיהם עולה בסה"כ למנין הסימנים הנ"ל: **אורח חיים = 697 סימנים. יורה דעה = 403 סימנים. אבן העזר = 178 סימנים. חשן משפט = 427 סימנים. סך הכל אלף שבע מאות וחמשה סימנים. והגימטריא של שמותיהם - "אורח חיים" = 283. "יורה דעה" = 300. "אבן העזר" = 335. "חשן משפט" = 787. סך הכל 1705. הרי סך הסימנים שווה לגימטריא של שמות חלקי השולחן ערוך. והבן. והפלא ופלא הוא.**

משנכנס אדר מרבין בשמחה

מי שיש לו דין עם גוי ישמט ממנו עד אדר, וכשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה כך משנכנס אדר מרבין בשמחה. ובספר "המכתם" כתב, להרבות בשמחה בחודש אדר, לא נאמר להרבות במאכלים ובמשתאות, אלא לשמח לב העניים והאביונים ובכללה כל שמחת מצוה.

וב"מכתב לאליהו" (ח"ב), הוסיף שעל ידי התחדשות השמחה, תגדל הכרת הטוב לבורא יתברך שמו ותתרבה הנדיבות והאהבה. ומתחילים כבר בראש חדש, לגודל ההכנה הנדרשת וממשיכים בעבודה זו מיום ליום. ב"דרך שיחה" (פרשת מקץ) כתב בשם מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל, שהביטוי המעשי להלכה זו (מלבד עצת חז"ל שהוא זמן המסוגל לדין עם הגוי), שיכוין לעשות סיום או סעודת מצוה בחודש אדר, וכן ישתה יין בכניסת החודש. ומציין שם שרבינו הסטייפלר זצ"ל, היה נוהג לשתות כל ראש חודש מעט יין, ובר"ח אדר הוסיף קצת יותר מכל ראש חודש.

הפטרות פרשת משפטים נדירה

מפטירין (ירמיה לד, ח-כב) "הדבר אשר היה - שממה מאין יושב", ומוסיפין שני פסוקים "כה אמר ה' (לג, כה-כו) כי אשיב וכו' ורחמתיים". והטעם שנוהגין שמדלגין כאן למפרע הוא, כדי לסיים בדבר טוב. והוסיף ב"טעמא דקרא" שגם אביו הסטייפלר זצ"ל הורה לנהוג כך ולא לשנות (ראה עוד בלוח הגרא"י זלזניק). יש לציין שהפטרות זו נדירה, קראו אותה בשנת תשע"ו, תשע"ט, תשפ"ב, ושנת תשפ"ה, ויקראו אותה בשנת תשצ"ה ותשצ"ח, כן יזכנו השי"ת בבריות גופא ונהורא מעליא ובגאולה שלימה, אמן.

לרפואת ר' יחיאל מיכל בן מרים גיטל
לרפואת שבתאי בינוש בן מרים
לרפואת יהונתן אלכסנדר בן רוחמה מלכה
לרפואת משה חי בן שמחה
לרפואת יצחק יוסף בן שרה
לרפואת יעקב יצחק בן מאלה
לרפואת שמחה חיה בת אסתר
לרפואת מרים רבקה בת יעל
לרפואת מצדה בת רחל
לרפואת גיטל יהודית בת אביבה ציפור
לרפואת עליזה בת מרים
לרפואת רעות בת תמר
לרפואת ברינדל שרה בת ריצל צביה
לרפואת מרגלית חנה בן אסתר שרה

לע"נ הרב שמעון בן ר' אשר אנשיל זצ"ל
לע"נ הרב חיים לייב בן הרב משה מאיר זצ"ל
לע"נ הרב דוד יו"ט בן הרב יחיאל מיכל זצ"ל
לע"נ ר' מאיר דוד ב"ר כלב פייבל ז"ל
לע"נ הרב עמרם בן שמחה זצ"ל
לע"נ ר' רענן מלכה בת ר' יעקב ע"ה
לע"נ רחל שרה בת ר' אהרן ע"ה
לע"נ רייזל בת ר' זאב זב ע"ה
לע"נ חנה בת עיישה ע"ה
לע"נ מרים בת כוכבה ע"ה
לע"נ רחל בת זוהרה ע"ה

להצלחת שמואל משה בן יוכבד
הי"ו
מהתורמים והנדיבים לתורה ולומדיה.
יהי רצון שיזכה להינצל מכל המקטרגים ומרעין בישין בבריאות איתנה כפלים לתושיה, וכל אשר יעשה יצליח א"י"ה.
כל הרואה מודעה זו מתבקש לומר פרק תהלים להצלחתו.

נטפי דמע ותנחומים

לידידנו היקר הרב שמריה יהב שליט"א
מעמודי התווך של שיעור "דף היומי" בכותל המערבי
על פטירת אחותו הצדקת שהזדככה ביסורים וקיבלתם באהבה
מרת רחל בת יונה ע"ה
נלב"ע י"ד טבת תשפ"ה
ת.נ.צ.ב.ה.

הנצחות הארות והערות
בטלפון 0527614526
אין לקרוא בשעת התפילה
וקריאת התורה

לע"נ ידידנו הבלתי נשכח
הרב משה הכהן ב"ר יצחק אייזיק כץ זצ"ל
משכים לבית המדרש לתורה ולתפילה
ממשותפי שיעור "דף היומי"
נלב"ע בשם טוב ביום כ"א שבט תשע"ט
ת.נ.צ.ב.ה.

לע"נ

הגאון הצדיק
ר' שכנא ב"ר חיים קולודצקי זצ"ל
(אביו של מורנו הרב הלל שליט"א)
נלב"ע ז' אדר תש"ן
ת.נ.צ.ב.ה.